

01/02/2021

"Innovació sense creixement": alternatives al determinisme tecnològic

La sostenibilitat i el benestar de les nostres societats es basen en un model erigit en el paradigma del determinisme tecnològic; creença segons la qual, la tecnologia, per si mateixa, incideix en el desenvolupament socioeconòmic positiu. "Innovar o morir" és la ideologia que subjau, base de tota desigualtat i injustícia social. Però, es podria desenvolupar un altre tipus de paradigma més just per a tothom? En aquest article, Mario Pansera i Mariano Fressoli, analitzen cinc casos concrets, en els camps del programari i el maquinari obert, en els quals la innovació es basa en la cura de les persones i de les coses i proposen noves línies de recerca per a la creació d'organitzacions que trenquin amb el model establert.

iStock-SergeyNivens

El treball és el fruit d'una col·laboració entre el Dr. Mario Pansera, Lector Serra Hunter en el Departament d'Empresa de la UAB, i el Dr. Mariano Fressoli del ZENIT a Buenos Aires. En ell, descrivim com un gran nombre d'acadèmics i activistes qüestionen cada vegada més la viabilitat i conveniència d'un creixement econòmic sense fi. Si bé imaginar models econòmics alternatius és clau per a assegurar la sostenibilitat i el benestar de les generacions presents i futures, pocs estudis han analitzat quin podria ser el paper de la "innovació tecnològica" en una societat no obsessionada pel creixement econòmic. Innovar s'ha convertit en un imperatiu per a la supervivència i expansió de qualsevol forma d'organització, empresa o organisme públic. Però aquesta ideologia d'"innovar o morir" es basa en la fal·làcia que tot progrés tecnològic és inevitable i sempre positiu.

Avui dia sabem molt bé que la tecnologia no sols produeix avenços importants sinó que també pot ser causa de desastres (energia nuclear, microplàstics en els oceans, etc.). A més una fe acrítica en el poder salvífic de la tecnologia ens fa oblidar els aspectes socials i ètics que haurien de guiar i governar el desenvolupament tecnològic cap a una societat més justa i equitativa. En aquest article es postula que desvincular la innovació del creixement és clau per a imaginar una era "post-creixement". Es mostra com iniciatives alternatives impulsades des de baix i promogudes per una varietat de formes organitzatives diferents, han desafiat les idees dominants sobre innovació i creixement.

En particular, l'article descriu 5 casos d'organitzacions que mostren models d'innovació alternatius. Per exemple, els moviments de Tecnologies Apropiadades sorgides en la dècada dels 70 i d'"innovació popular" (grassroots innovation) i les Xarxes de Tecnologia Social molt actives a l'Índia i Llatinoamèrica, però també en països del nord com el Regne Unit. Descriu també el procés d'innovació social liderat pel moviment de cooperatives socials a Itàlia en el camp del reciclatge. En fi, analitzem els patrons d'innovació adoptats pels grups i col·lectius actius en el camp de programari i maquinari obert i de les produccions col·laboratives com per exemple els casos de Linux, Wikipedia i Galaxy Zoo.

Aquests experiments donen una idea del que podria significar "innovació sense creixement" en termes de tecnologia i organització social. Sobretot, aquests casos revelen que és possible desenvolupar una innovació basada en la cura (de les coses i de les persones) en contraposició a una innovació basada en el concepte de 'destrucció creativa' així com la descrivia l'economista austríac Joseph Schumpeter en els anys 40 del segle passat. En l'article concloïem proposant noves línies de recerca per a explorar com es poden impulsar organitzacions creatives que innoven fora del paradigma i de la lògica d'un creixement econòmic il·limitat.

Mario Pansera¹ i Mariano Fressoli²

Universitat Autònoma de Barcelona.

¹Departament d'Organització d'Empresa (UAB).

²Centro de recerques per a la Transformació (ZENIT), l'Argentina.

mario.pansera@uab.cat

Referències

Pansera, M., & Fressoli, M. (2020). **Innovation without growth: Frameworks for understanding technological change in a post-growth era.** *Organization*, 135050842097363. <https://doi.org/10.1177/1350508420973631>

[View low-bandwidth version](#)